

Koreferat na posvetu

POSEGI V STAVBNO DEDIŠČINO

Portorož, 25. - 27.2.1985

VLOGA IN VSEBINA KONZERVATORSKEGA PROGRAMA V MESTNI PRENOVI

Janez MIKUŽ, dipl.um.zgod.
Zavod za spomeniško varstvo, Maribor

Uloga isadržaj konzervatorskog programa u gradskoj revitalizaciji

U vreme, kada revitalizacija gradskih jezgri ili drugim rečima revitalizacija celokupnih spomenika istorijskog urbanizma nije više samo kulturna aktivnost, već je postala i društveno-ekonomska potreba, preti izvesna opasnost tako celokupnim kompleksima kao i pojedinim spomenicima. Uz preveliko zalaganje da bi se oni očuvali i da im se vrate društveno važne funkcije, može se lako dogoditi da izgube svoje istorisko i estetsko svedočanstvo, to jest one osobine zbog kojih ih je društvo proglasilo kulturnim spomenicima.

Radi se o procesu, u kome sudeluju pojedine službe sa različitim interesima, a pri tome česte zaboravljamo da je taj proces u biti ipak kulturna aktivnost pomoću koje bi trebali sačuvati materijalne svedoke prošlosti koji povezuju nacionalno istoriju preko sadašnjice sa budućnošću. Upravo zbog toga je aktivna prisutnost "konzervatorske" službe utoliko značajnija i zahteva temeljitu stručnu pripremu spomenika za revitalizaciju.

Osnova za revitalizaciju je konzervatorski program ili konzervatorski projekt koji se sastoji iz dva dela. Prvi deo obuhvaća sve karakteristike spomenika, a osobito su naglašene one osobine, zbog kojih je objekt proglašen kulturnim spomenikom. Drugi deo konzervatorskog programa pored vrednovanja spomenika obuhvaća uputstva za restauriranje spomenika, uputstva za prezentaciju njegovih estetskih i istorijskih vrednosti a istotako i uputstva za upotrebu to jest tako će vrednosti spomenika biti što bolje iskorištene i kako će biti pristupačne što širem krugu ljudi. Samo na taj način je moguće udružiti kulturne elemente revitalizacije sa njezinim socialnim i ekonomskim komponentama i postići jedinstven društveni cilj - osiguranje postojanja i svedočanstva kulturnog spomenika.

Vloga in vsebina konzervatorskega programa v mestni prenovi

V času, ko prenova mestnih jeder, ali z drugimi besedami prenova celotnih spomenikov historičnega urbanizma ni več samo kulturno dejanje, temveč je postala družbeno-ekonomska potreba, preti tako celotnim kompleksom, kakor tudi posameznim spomenikom velika nevarnost. Ob preveliki vnemi za njihovo ohranitev in vrnitev družbeno pomembnih funkcij, lahko zelo hitro izgubijo svojo zgodovinsko in estetsko pričevalnost, torej tiste lastnosti, zaradi katerih jih je družba razglasila za kulturne spomenike. V procesu, v katerem sodelujejo različne službe z različnimi interesi pogosto pozabljamo, da je ta proces v osnovi le predvsem kulturno dejanje, s pomočjo katerega naj bi ohranili materialne pričepeteklosti, ki povezujejo nacionalno zgodovino preko sedanjosti s prihodnostjo. Prav zaradi tega je aktivna prisotnost "spomeniške" službe toliko bolj pomembna in zahteva temeljito strokovno pripravo spomenika za prenovu. Osnova za prenovu je konzervatorski program oziroma konzervatorski projekt, ki obsega dva dela. V prvem delu programa so prikazane vse oblikovne značilnosti obravnavanega spomenika, še prav posebej pa so poudarjene tiste značilnosti, zaradi katerih je stavba razglašena za kulturni spomenik. Drugi del konzervatorskega programa obsega poleg ovrednotenja in varstvenega režima navodila za restavriranje spomenika, navodila za predstavitev njegovih estetskih in zgodovinskih vrednot, prav tako pa tudi navodila za njegovo uporabo, to je, kako bodo čim bolj izkoriščene vrednote spomenika in kako naj bodo dostopnejšim večjemu krogu ljudi. Le tako je mogoče združiti kulturne elemente prenove z njenimi socialnimi in ekonomskimi komponentami in doseči enoten družbeni cilj - zagotovitev obstoja in pričevalnosti kulturnega spomenika.